

Π
1301.

CÂTEVA CUVINTE

ASUPRA

ORGANISĂRII JUDECĂTORESCI

DISCURSU

PRONUNȚATU

IN ZIUA DE 17 AUGUSTU 1881

CU OCASIUNEA REDESCHIDERII CURȚILORU SI TRIBUNALELORU.

DE

GR. GRAMMATICESCU

DOCTORU IN DREPTU,

PROCURORU GENERALU PE LÎNGĂ CURTEA DE APELŪ DIN CRAIOVA.

Biblioteca Centrală

Regională Craiova

CRAIOVA.

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALĂ RĂLIAN SAMITCA.

1881.

CÂTEVA CUVINTE

ASUPRA

ORGANISĂRII JUDECĂTORESCI

DISCURSU

PRONUNȚATŪ

IN ZIUA DE 17 AUGUSTU 1881

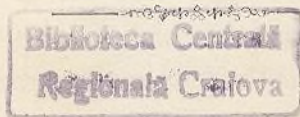
CU OCASIUNEA REDESCHIDERII CURȚILORU ȘI TRIBUNALELORU,

DE

GR. GRAMMATICESCU

DOCTORU IN DREPTU,

PROCURORŪ GENERALŪ PE LÎNGĂ CURTEA DE APELŪ DIN CRAIOVA.

CRAIOVA.

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE RALIAN SAMITCA.

1881.

11
1301

Onorabile domnule prim-președinte,

Onorabili domni magistrați,

Cu ocasiunea reînceperii anului judiciar, vii a solicita de la Domniile-Vóstre uă binevoitoare atențiune și tótă indulgența ce 'mă este necesară, întru îndeplinirea unei datorii pe care 'mă uă impune legea.

Șciú, onorabili domni, că mintea și spiritul Domniilor-Vóstre, suntú deprinse cu idei și cugetări înalte și de aceia, credú, că amu dreptulă a vė ruga, să treceți cu vederea insuficiența mea.

Eú 'mă amú propusú, onorabili domni, a vė întreține astădă, câteva momente, cu óre-care considerațiuní, asupra organizării puterii judecătorești. Cestiune, care fiindú óre cum agitată la noi în țeră, ea preocupă mai tóte spiritile și se află, deja venită la ordinea zilei, pe mēsa corpurilor legiuitoare; și despre care amú cređutú că este timpul și de datoria nóstră a face óre-care reflexiuni și a rosti câteva cuvinte, ca uni, de la care, cu dreptú cu-

vântu, s'arū putea pretinde acésta, de óre-ce suntemū puși în pozițiune a cunósce, mai de aprópe, însușirile și modulū cu care s'arū putea garanta mai bine mersulū acesteī instituțiunī.

Neapăratū, onorabili domnī, că în acéstă ocaziune, nu voiū putea străbate, cū desvoltări minuțioase și îndestulátore, după cum comportă materia, aménuntele organismulū acesteī instituțiunī, ci mă voiū mărgini numai, a face să reiese elementele esențiale și indispensabile, care nu trebuescū nici-uă-datā perdate din vederea unei organizațiunī judiciare, doritóre de a da Statulū uā adevăratā justiție.

Actuala nóstră organizațiune a puterii judecătorescī este vițioasă și plină de defecte. Prin ea nu se garantédă cu nimica independența, atâtū de necesară, magistratului chematū a aplica legile; și condițiunile de admisibilitate în magistraturā suntū fórte insuficiente a garanta capacitatea și aptitudinile celui ce vine a îmbrăca toga magistrală.

Aceste cauze esplică îndestulū, pentru ce magistratulū, investitū cu puterea de a judeca, nu póte totū d'auna și peste totū loculū, să judece, afarā neapăratū de óre-care esceptiunī saū cândū nu este amestecatū interesulū verī unei influențe esterne, după propria sa con-

vințiune și după cerințele sciinții, ci se lasă, une orī din lipsa cunoscințelorū necesare, alte orī de témă, a fi condusū de politiciī influenți ai timpurilorū saū de amici acestora, de care abondédă fie care localitate și în care judecătorulū nu póte vedé de câtū unū protectorū saū unū prigonitorū alū sórtei și alū carierī sale; de unde resultă în modulū celū mai evidentū că unū magistratū pusū între dorința îndeplinirii datorīi și între necesitatea conservării funcțiunī sale, nu va putea ieși nici uā datā din acéstă luptă fōră a sacrifica una din aceste două alternative. Aceste cauze esplică îndestulū, pentru ce lumea la noi bănuiesce justiția. Aceste cauze esplică îndestulū, pentru ce justiția nóstră nu inspiră peste totū loculū destulā încredere.

Acéstă stare de lucruri a devenitū de multū timpū insuportabilă; și prin urmare reforma-rea actualei organisări a puterii judecătorescī și a legiī de admisibilitate în magistraturā, este uā necesitate imperiósă.

Cestiunea acésta însă, onorabili domnī, este uā problemă dificilă și fórte importantă de la a cărei soluțiune depinde siguranța socială a Statulū, viéța și consolidarea Regatului Românū; pentru că puterea judecătorească, este acea putere care trebuie se garantețe inviola-

bilitatea tuturilor drepturilor locuitorilor țerei și să reintegreze drepturile violate; ea trebuie să inspire uă adevărată încredere în spiritul și inima celor care, puși sub scutul legilor, așteptă de la dânsa ajutor și protecțiune, printr'ua dréptă și imparțială aplicațiune a lor; ea trebuie se stabiléscă și se conserve ordinea și armonia, prin menținerea echilibrului, între cele-lalte puteri ale Statului; ea trebuie în fine se fie sentinela neadormită care se veghe de a se păstra intacte legile lui fundamentale.

De aceia soluțiunea acestei deficile probleme nu se va găsi, nici în spiritele exaltate de entusiasmul libertăților desordinate, nici în scrierile socialiștilor sau ale revoluționarilor, nici în opiniunile isolate ale câtor-va intriganți, doritori de a se căpătui pe sine s'aui pe ai seî, nici în ideile celor care ară dori să'și facă din magistratură un instrument al pasiunii și al interesului lor personal, ci în exemplele pe care ni le dă experiența și legislațiunile popórelor culte și civilisate, în cugetările drepte și profunde ale bărbaților onești și prudenți, în luminile celor esperimentați, care au apărât totu-d'a-una cu curagiul convingiuniî inspirată de înțelepciune și de dreptatea causei, principiile cele mari

sociale, neavându în vedere de câtă binele general, mărirea și fericirea patriei.

Dacă déră, reforma este necesară, neapărată că ea nu pôte fi necesară și admisibilă de câtă numai în sensul de a introduce, în organizațiunea judecătorească, tóte îmbunătățirile posibile, așa în câtă se producă cele mai multe și mai bune garanții pentru cea mai bună și mai dréptă împărțire a justiției.

Organizațiunea judiciară într'ua țeră pôte fi considerată din mai multe puncte de vedere. Din punctul de vedere al jurisdicțiunilor după împărțirea teritoriului, din punctul de vedere al numărului judecătorilor care constituéscă complectul fie-cărei instanțe și din punctul de vedere al calității magistratilor care aplică legile în jurisdicțiunile respective.

Din cele dintâi două puncte de vedere, actuala organizare judecătorească, pare a nu presenta multe și mari inconveniente, nici vițiuni sau defecte care ară atinge, într'unu modu compromițător, interesele justiției. Din contră împărțirea teritoriului în circumscripțiuni și instalarea unei Curți de apel în fie-care circumscripțiune, sub împărțirea circumscripțiunilor în județe și instalarea unui Tribunal în fie-care județ, precum și împărțirea județelor

în plăși sau ocóle, avêndu în generalu fie-care ocolu câte uă judecătorie de ocolu, fôră se mai prenumêrú comunele care aũ fie-care câte uă judecătorie comunală; aceste împărțiri și sub-împărțiri suntu basate pe principiile cele mai drepte, de equitate și de ordine, care facu a pătrunde, rađele justiții, pênă la extremitățile cele mai depărtate, ale țerii și a se bucura fie-care cetățeanu de beneficiile pe care i le procură justiția, găsind'ua fôră multă dificultate în apropierea sa; și tot-de-odată aceste sub-împărțiri forméză acea legătură necesară pentru menținerea unității înțelesului legiloru și a unității instituțiunii judiciare, alu căria capu este înalta curte de casație și justiție una singură în tótă țera.

În ceea-ce privesce numărul judecătoriloru care compunú complectul fie-cărei instanțe, iarăși credú că nu s'arú putea găsi nimica de reformatu, fôră a distruge sau a mutila instituțiunea; pentru că complectul fie-cărei instanțe, este compusú de numărul celú mai micu posibilu de judecători, în raportu cu valoarea intereselorú și importanța causeru pentru a căroru dréptă resolvare se cerú mai multe vederi și mai multe lumini.

Considerată însă din punctul de vedere alu capacității și alu calităților judecătorulu, care

aplică legea, actuala organizațiune a puterii judecătorești este într'adevêrú susceptibilă de seriose reforme; pentru că justiția nu se pôte concepe de câtú numai atunci, cându se aplică la faptele și raporturile omenesci; și aplicațiunea legiloru inspirate și dictate de dênsa, deși este încredințată ómeniloru, pentru ómení, cu tóte acestea, nu fie-care muritoru e în stare a posede cunoscințele necesare și tária de a judeca și de a merge dreptu în voia și pe căile justiții. De aceea omulú, în mâna căruia se încredințéză viața, onórea, averea și libertatea celor-lalți, trebuie să se distingă și să se distingă multu, prin sciință și capacitate; și pentru-că dela elú se cere a fi mai pre susú chiar de umanitate, câte calități și condițiuni nu trebuie să însușescă elú, pentru a putea îndeplini cu sântenie și demnitate, uă misiune atâtú de sacră și delicată? Numai dela capacitatea judecătoriloru depinde sórta justiției. Și orí-ce organizațiune judecătorească, care voesce a ridica justiția la adevêrata ei valóre și demnitate, nu va putea nicí odată ajunge acolo, mai nainte de a lua tóte precauțiunile necesare pentru a împedeca, profanilorú și incapabililorú, intrarea, de a ocupa unú scaunú judecătorescu, în templul justiții; pentru că acele locuri trebuescú rezervate numai acelora care însu-

șescū tóte condițiunile necesare pentru a fi magistrați; și aceste condițiuni vorū trebui se constituiască basa fundamentală a organizării judiciare.

Se examinămū acuma, onorabili domni, care suntū aceste condițiuni pe care trebuie se le însușescă magistratulū și fōră care nu se póte concepe posibilitatea unei bune și adevērate justiții.

Condițiunile pe care trebuie să le însușescă orī-ce magistratū, în mânia căruia se pune sōrta și drepturile cele mai sacre ale omulū, suntū: independența pentru a fi imparțialū, știința și experiența pentru a pricepe unde este dreptatea; lāsândū la uă parte cele-lalte calități și onestitatea, care, pīnă la probă contrarie, se presupune fie-cărui omū.

Independența magistratului, însărcinatū a aplica legea, este uă condițiune indispensabilă pentru a se garanta imparțialitatea judecătii sale. Acestū adevērū nu a fostū pusū și nu se va pune, nici uă dată, de niminī, la îndoială. Știința și experiența suntū asemenea fōrte necesare, însă cândū magistratulū nu este sclavulū lorū și alū conștiinței sale, ci alū altorū influențe streine, atunci știința și experiența devinū în mânia sa un instrumentū de opresiuni nedrepte și de nelegiurī.

Dacă sōrta celui însărcinatū a protege drepturile constituționale, siguranța statulū, și drepturile cele mai sacre ale cetățenilorū, este supusă venturilorū verī unei influențe, atunci dreptatea, ce se așteptă de la dēnsulū, nu va putea fi totū d'auna acea dreptate insuflețită de curagiulū convincțiunii și de lumina adevērului și a științei, nici de libertatea conștiinței sale; pentru că judecătorulū pusū între datorie și amenințare va fi totū d'auna silitū saū a se sacrifica pe sine pentru datorie saū a sacrifica datoria pentru salvarea pozițiunei sale; și atunci justiția va fi pălită, ofensată ba chiarū ultragiată. Rece și impasibilū ca și legea, organū neînduplecatū alū ei, fōră a se teme și fōră a asculta de câtū numai de vocea conștiinței sale, magistratulū va trebui se țină dreptū cumpāna dreptății și se dea dreptatea numai celui ce uă are. Dēră fiva óre în stare, orī ce omū, a reziste la tóte temerile și a nu ține sēmă de dorințele celorū mai puternici de câtū dēnsulū, cândū elū nu este de câtū un omū, supusū ca toți la tóte slăbiciunile omenesci și cândū nu are nici un reazimū, nici uă speranță, de câtū intru a menaja pe cei cu influență prin grația și toleranța cărora 'și mai póte conserva precara sa funcțiune, dacă poziția sa nu este garantată? Nu. Prin

urmare numai făcându-l independent, numai atunci magistratul se poate libera de frica care 'lă amenință și de influența care 'lă ar putea îndupleca. Numai atunci poate rămâne indiferent și rece la toate pasiunile care se agită împrejurul său. Numai atunci, luptele și intrigile, nu-l vor putea atrage în concertul lor. Numai atunci poate trece peste toate slăbiciunile sale și sentința sa, numai atunci, poate fi inspirată de dreptate, când nu are se dea seama de densa de cătu numai lui D-deu cu care s'a legat prin jurământ și conștiinței sale.

Pe lângă independența, care trebuie se asigure magistratului în judecarea unei cauze curajul și libertatea pronunțării decisiunilor sale, după intima sa convingere, se mai cere și știința. Știința legilor sau jurisprudența este totu atât de necesară și indispensabilă magistratului ca și independența. El trebuie se fie jurisconsult, se cunoscă toate legile și diferitele monumente legislative, se pătrundă în spiritul și cugetarea legiuitoare și se înțeleagă cauza, motivele, scopul și rațiunea legii; se scie se pună în armonie înțelesul diferitelor legi, schimbarea și adăogirea lor, pe care le aduce neîncetat progresul timpului și dezvoltarea raporturilor sociale, și se potă desco-

peri adevăratul sens și adevărata intenție a dispozițiunilor legii; pentru că numai în povăța și luminile științei va putea găsi magistratul, regulile și măsura după care se face dreptatea. Însă pentru a ajunge aci, trebuie multă laboare, continue și îndelungate studii, urmate cu perseverență și chiar sacrificii; pentru că, pe lângă că știința este vastă și infinită, apoi mai e și capricioasă, dificilă și foarte ingrată. Ea se sfiesce tot-d'a-una de cei cu calități ordinare și nu cedeză de cătu celor ce uă cultivă cu ardore și se devotază ei cu iubire și cu venerație; și de și e vastă și infinită și viața omului foarte scurtă pentru a uă putea cuprinde, totuși cel ce uă cultivă cu asiduitate, se înalță și se apropie de bine-făcătoarele ei raze, depărtându-se din ce în ce de întunericul ignoranței și ajungându a înțelege lucrurile și legăturile secrete ale omenirii și chiar misteriele universului. Multele dificultăți ce se întâmpină în cultivarea științei și calitățile distinse pe care ea le pretinde dela cei-ce dorescu a se bucura de luminile ei, sunt dovada cea mai palpabilă că nu este datu oricărui muritor a pătrunde sau a se apropia de sacralul altar al locașurilor sale. Prin urmare, nu fie-cine poate fi învățat, nu fie-cine poate deveni jurisconsult sau legist. Totu asemenea

se p^ote dice și despre t^ote cele-lalte speciali-
tăți. Pentru t^ote acestea precum și pentru mă-
gistratură se cer^u studii speciale, aptitudini și
calități distinse; și d^{er}ă nu p^ote fi judecător^u
de cât^u numai acela, care a probat^u că po-
sedă sciința și cunoscințele necesare întru a-
c^{es}ta, și cu t^ote acestea totuși s'ar^u putea, cu
drept^u cuv^{en}t^u, dice, că nici at^âta încă nu ar^u
fi destul^u; pentru că pe l^ongă sciința se mai
cere ca magistratul^u se aibă și experiență.

Esperiența este însăși sciința aplicată; și sci-
ința f^oră experiență este f^orte incompletă. Teo-
reticul^u cel^u mai profund^u, cu t^ote înținsele sale
cunoscințe, va rem^{ân}ă tot^u-d'a-una mut^u și a-
morțit^u, în fața variatelor^u casuri și fapte ale
vieții practice și nu va sci să le res^olve, p^{en}ă
ce mai întâi^u, nu va căp^âta esercițiul^u nece-
sar^u în aplicațiunea cunoscințelor^u sale; rezultă
d^{er}ă de aci, că practica judițiară este uă a
d^oua serie de studii, f^oră care magistratul^u nu
se va putea considera nici odată complet^u și
în stare de a resolve bine și drept^u diferitele
cestiuni aduse la judecata sea. Și e f^orte na-
tural^u a vedea că cu cât^u se studiază și se
practică mai mult^u uă specialitate, cu at^ât^u se
devine mai apt^u și mai perfect^u, nu numai în
diferitele ramuri ale sciinței, ci în t^ote speciile
activității omenesci.

Din cele p^{en}ă aci espuse, rezultă, în modul^u
cel^u mai clar^u, că f^oră aceste trei condițiuni in-
dispensabile nu se p^ote concepe posibilitatea
unui bun^u magistrat^u și prin urmare nu se
p^ote concepe posibilitatea unei bune și adev^{er}-
rate justiții.

Iată, onorabili Domni, condițiunile indispen-
sabile pe care trebuie se le însușescă or^{ic}e
magistrat^u. Condițiuni care trebuie se constitue
basa fundamentală a or^{ic}ărei organizațiuni ju-
diciare și care singure pot^u garanta justiția și
interesele justițiabililor contra in Justiției, care
adese-orⁱ provine, mai mult^u, și din cauza ig-
noranței. Insa aci se nasce logica întrebare, de
a se sci adică, care sunt^u m^{es}urile și asigură-
rile ce se pot^u lua, pentru ca magistratul^u se
între, bine înarmat^u și întărit^u cu aceste cu-
noscințe și condițiuni, în nobila sa luptă la
care e chemat^u.

Garanția independenței, nu se p^ote afla de
cât^u numai în inamovibilitate, adică în conser-
varea funcțiunei pe tot^u timpul^u bune conduite
a magistratului; iar garanția capacității, adică,
a sciinței și a experienței, în probe sa^u esamene,
în stagi^u sa^u noviciat^u.

Și într'adev^{er}u, f^oră inamovibilitate indepen-
dența magistratului este imposibilă și fără in-
dependență justiția nesigură și incertă.

Inamovibilitatea, considerată dintr'ună punctă de vedere personală, este necesară pentru a asigura magistratului sorta și pozițiunea sa, către care 'și-a îndreptat toată educațiunea și toate forțele spiritului și ale activității sale. După lungi și fatigose studii pentru a 'și forma o carieră din care, pe lângă un post de onoare, se 'și procure, și mijlocele necesare pentru satisfacerea necesităților vieții omenești, el doarece, și această dorință e naturală și foarte legitimă, să nu se vadă depărtat într'un mod arbitrar, fără motive legale, din pozițiunea pe care 'și-a creat-o prin merite și sudori, atunci cândă poate ar fi prea târziu, pentru dânsul, se reîncepă a întreprinde o altă carieră nouă. Această incertitudine a pozițiunii sale va fi pentru dânsul o îngrijire continuă care-l va face a căuta să nu devie de la drum, prin sentințele sale, celor puternici și influenți, a căroră frică uneori poate-l împinge chiar a transige cu legea și cu justiția, riscându a se espune la cele mai crude torturi ale muștrării conștiinței sale.

Considerată însă, din punctul de vedere al interesului justiției, inamovibilitatea se impune ca o necesitate absolută; pentru că nestabilitatea și incertitudinea conservării pozițiunii magistratului va fi totu-d'auna o piedică de a se

putea găsi sau de a se putea forma judecători buni și capabili. Și e natural, pentru că cei buni și capabili, vor prefera acele întreprinderi, cari le ar asigura mai bine cariera și viitorul. De aceea capacitățile cari în general sunt mai rare, au fugit și fugă continuă din magistratura noastră spre a 'și forma o carieră mai sigură și mai lucrativă. Pe lângă aceasta, inamovibilitatea este necesară, pentru că unifică și întărește cugetarea magistraților. Îndreptându vederile și spiritul, într'una și aceeași direcțiune, către adevăratul înțeles ce trebuie să decurgă din dreptă interpretare a legilor. Prin ea se consacră practica continuă a aplicațiunii dreptului, care e atât de necesară și singură în stare a facilita mersul rațional al justiției, dezvoltându spiritul judiciar și creându jurisprudența care fortifică și perfecționează justiția.

Precedentele, care după lungi studii și continue experiențe, au stabilită cutare sau cutare interpretare a textelor, sau au rezolvat cutare sau cutare controversă, nu vor mai avea nici o însemnătate fără perpetuitatea funcțiunilor; pentru că ele nu se vor mai putea ține în seamă de către judecătorii care înlocuesc pe cei anteriori; și neținerea în seamă, sau mai bine ignorarea acestor prece-

dente, lipsa de uniformitate, de unitate și de continuitate în interpretarea și înțelesul legilor, vină a imprăștiia spaima nesiguranței despre desele schimbări ce se dau sensului legilor; fapt, care cu cât se repetă mai des cu atât justiția pierde din valorea și prestigiul său. Acest adevăr se constată cu suficiență din mărturiile ce se aduc despre cele ce se petrec în Statele unite ale Americii, unde, mai înainte când magistratii erau inamovibili, știința și practica juridică, se aprofundau continuu prin amorea judecătorilor, întărită de siguranța pozițiunii lor, iar justiția se înalta atunci, până la cel din urmă grad de perfecțiune posibilă; însă de la abandonarea acestei sisteme și înlocuirea ei prin alegerea judecătorilor pe un termen limitat, bărbați, cei mai iluștri și mai luminați, ai Americii, deplâng, fără esitare, triste efecte ale alegerilor și deplorabila stare, pe care le produce neîncetată o sistemă contrarie inamovibilității și foarte pernicioasă justiției.¹⁾

Franța, centrul civilizației moderne, vatra geniului și a științei, modelul legislațiilor actuale, după multe și îndelungate încercări, după studii continue și cugetări profunde, con-

¹⁾ V. Gustave Pirard, docteur en droit. Inamovibilité de la magistrature et la nécessité de la maintenir. pag. 29. Paris 1879.

stată că inamovibilitatea este baza fundamentală a celei mai bune organizări a puterii judecătorești; și în anul al IV-lea, abolind sistemul electivității magistraturii pe timp mărginit, care produsese cele mai deplorabile efecte, consacră principiul perpetuității funcțiunilor magistratului cu numirea judecătorilor de către guvern, ca singurul remediu salvator al demnității justiției și al înălțării la adevărata ei valoare. Principiu care a făcut din magistratura francesă un monument măreț și neperitor de știință, de capacitate, de erudițiune juridică și de probitate; lăsându la o parte cestiunile politice și revoluțiunile de stat, în care uni dintre magistrați au fost atrași, poate fără voia lor, de curentul neînduplecat, al mișcărilor revoluționare și politice, la care nu se poate rezista, de cât cu risicul vieții; în care casă imputabilitatea, nu este drept a se resfrânge, numai asupra acestora. Acest principiu a rămas nestrămutat în Franța și nici o dată nimin nu l-a atacat într'un mod serios, fără numai de la 1871 încôce, când ridicându din nou cestiunea reorganizării judecătorești, însuși marele republican, D. Gambetta, recunoște inamovibilitatea ca garanția cea mai sigură pentru buna administrare a justiției și spiritele cele mai lumi-

nate din Franța, proclamă într'unu modu formalu împreună cu dânsul, necesitatea menținerii acestui principiu. Numitulu republicanu însă, nu pôte admite ca unu corpū întregu, cumu este corpulū judecătorescu, investitu cu puterea de cōtre unu guvernū monarchicu, cădutu moralicesce și politicesce, se remână fōră investitura noului guvernū republicanu. *C'est pour sauver la magistrature, dice elū, pour sauver le principe de l'inamovibilité compromis par des excès de zèle que je demande qu'on fasse une chose juste, morale, et que le gouvernement s'assure les garanties légales qu'ont prises les gouvernements qui l'ont précédé.*¹⁾

Deși contradicțiunea este flagrantă, pentru că principiulū inamovibilității este incompatibilu cu investitura, totuși republicanulū francesu nu pôte se nu recunōscă absoluta necesitate a perpetuității funcțiunilorū judiciare; principiu despre care Royer-Collard dicea, în camera francesă de pe timpulū restaurațiunii că: *C'est un principe absolu, qu'on ne modifie point sans le détruire, et qui périt tout entier dans la moindre restriction, principe qui consacre la Charte bien que la Charte ne le consacre, parce qu'il est supérieur à toutes les formes et à toutes*

¹⁾ Gustave Pirard. Inamovibilité de la magistrature, pag. 30.

*les règles de gouvernement qu'il surpasse en importance; principe auquel tend toute société qui ne l'a pas encor obtenu, et qu'aucune société ne perd, après l'avoir possédé, si elle n'est déjà tombée dans l'esclavage; principe enfin qu'on a toujours vu, qu'on verra toujours menacé par la tyrannie naissante et anéanti par la tyrannie toute puissante.*¹⁾

Déră nu ẽ numai Franța care a recunoscutu și a consacratu acestu principiu. Statele cele mai culte din Europa și mai alesu acelea care suntū cālẽusa civilizațiunii, au găsitū în inamovibilitatea judecătorilorū, mijloculū celū mai sigurū, pentru a garanta justițiabililorū uă justiție luminată și imparțială.

În Anglia țera constituționalismulū și a libertățilorū, toți magistrații, afară de câteva excepțiuni, suntū numiți de puterea esecutivă și își conservă funcțiunile lorū pe tōtă viața. Ei nu potū fi revocați sau înlocuiți de cātū numai în urma unei sentințe judecătorești. Posițiunea magistratului englesu este ridicată la cea mai înaltă demnitate și considerațiune; elū se află pusū departe de ori-ce dorințe, pentru că e tratatū și retribuitū așa în cātū se fie totū-d'a-una mulțumitū de posițiunea sa.

¹⁾ Georges Picot, membre de l'institu. La réforme judiciaire en France, pag. 72, Paris 1881.

Președintele, de exemplu, al Curții numită Queen's bench, cea mai înaltă instanță în regatul Anglii, è retribuită cu esorbitanta sumă de două sute mii de lei pe anu, și celă mai mică judecătoră de comtee cu trei-deci mii lei anuală. Intre acestă maximum și minimum variază tratamentele celor lalți magistrați din Englitera.

Infășiurată în egoismul și pedanteria sa inerente caracterului seă, Germania remăsese multă timpă indiferentă la progresul victoriilor pacifice ale geniului modern și la exemplele pe care Franța le da Europii. Până la 1848 organisațiunea judecătorească, în Prusia, presenta ună spectacolă urficiosă și înfiorătoră. Pe lăngă justiția ordinară se mai afla o mulțime de alte tribunale excepționale, așa că fie-care clasă de persăne, fie-care specie de afaceri, avea tribunalul seă particulară. Feudalitatea însă, dărămată de suflarea ventului libertăților moderne, făcând locu nouilor reforme, uă nouă organisațiune judecătorească, modelată după instituțiunile franceze, începe a se întinde în totă regatul Prusiei. Independența magistraturii se garantază prin inamovibilitate, sciința și capacitatea prin măsurile cele mai seriose și mai severe și prin tôte precauțiunile, pe care, guvernulă, este însărcinată se le ia,

spre a face se nu scape în magistratură, de câtă meritulă basată pe sciință și experiență, puindă uă barieră fortificată pasului mediocrităților.

După victoriile purtate, în 1870, pe câmpul de resbelă, ridicându-se la rangulă de imperiă, Germania proclamă unitatea națiunei sale, și pentru a uă consolida, unifică tôte instituțiunile diferitelor state ale imperiului, stabilindă, la 27 Ianuarie 1877, și unitatea procedurii și a organisării judiciare în totă imperiulă Germană. Nu numai judecătorii, fōra excepțiune, în Prusia, ci toți membrii corpului judiciară, penă chiar și procurorii suntă inamovibili, supuși însă, se înțelege responsabilității și pedepseloră disciplinare.

Principiulă inamovibilității și perpetuitatea funcțiunilor judiciare, formază astăzi basa fundamentală a ori cărei organisațiuni judiciare în Europa. Elă este admisă în Belgia, în Danimarca, în Terile de jos, în Portugalia, în Ispania, în Austria, în Italia în Grecia etc., afară de Elveția și Statele unite din America, unde magistratura este eligibilă pe ună timpă determinată; însă și aci, se înțelege, că magistratulă este inamovibilă pe tōtă durata acestui timpă.

Acastă sistemă însă, n'a găsită nici uă dată

admiratori serioși, fie în Elveția, fie în America și cu atât mai puțin în cele l'alte state; pentru că e contrarie progresului și perfecționării justiției și pentru că moravurile și caracterul național al acelor state, sînt cu totul diferite; cause care se opun la transplantarea unor asemenea instituțiuni, contrarie principiilor de ordine și justiție, contrarie dreptei rațiuni. Cu toate acestea perpetuitatea conservării funcțiunilor judecătorești, fiind un principiu esențial, care se impune pentru o bună și adevărată justiție, republica Mexicană și a Statelor Unite Americane, recunoscîndu acest adevăr, au consacrat principiu inamovibilității pentru membrii Tribunalului Federal, singura garanție a conservării legilor constituționale ale republicei.

Diceam, onorabili domni, că știința și experiența fiind absolut necesare pentru o bună justiție, garanția lor nu se poate găsi de cît numai în examene serioase, în probe și într'un stagi, mai mult sau mai puțin lung, pentru că numai așa se poate dovedi cu certitudine știința și capacitatea viitorului magistrat; și numai prin stagi se poate el prepara pentru aplicațiunea practică a profesiei sale.

E destul, cred, de cînd tribunalele noastre sînt servesc, mai mult ca o școală de prepa-

rațiune pentru viitorii advocați, care și fac practica judiciară în detrimentul justițiabililor, de cît a servi sacrele interese ale justiției și ale acestora din urmă. Un tîner care abia și a trecut tesa de licențiat, abandonînd, încă copilul, băncile școlii, fără se fi avut veri o dată ocaziune, a dresa un proces verbal de constatarea unui fapt, de amânarea unei cauze măcar, cîci nu e vorba de alte acte mai importante, începe de o dată a judeca procese de orice natură, de orice importanță, de orice dificultate și fineț, debutînd, în cariera cea mai delicată, a justiției, prin funcțiunea de procuror, judecător supleant sau judecător de pace; devenind uneori foarte comic, din cauza neexperienței sau a nesciinței, și escitînd, alte ori, compătimirea și surîsul ascuns și desprețitor al grefierilor și al copiștilor, mult mai experimentați de cît dînsul, de și poate cu cunoștințe mai puține.

Progresul și dezvoltarea intelectuală, a ajuns astăzi, se face pe societatea noastră a înțelege că justiția țerii trebuie se inspire mai multă încredere justițiabililor și se libereze mai curînd de frica ce insuflă un judecător novice, fără experiență, fără încredere în știința sa, fără curajul convingîndu despre ceia

ce face și despre ceia ce are să facă; și a cărui mână vine a se arma cu puterea de a dispune de onórea și averea ómenilor.

Spre a ne face uă ideie despre câtă importanță se dă în alte țerii studiilor preparatóre, care tindă a forma pe viitorul magistrat, și în urma cărora numai, și după ce le a trecut cu succes, pôte obține dreptul și sarcina de a judeca, se'mi permiteți. vă rogu, onorabili domni, a vă arăta precauțiunile, ce se iau, în Italia și mai ales în Prusia, de a nu lăsa se se infurșede în magistratură de cât meritul și capacitatea.

Esemplesle acestor țeri ne vor putea servi de învățatură și totu de uă dată, ele ne vor răspunde și la cestiunea, de a se ști, care sunt garanțiile ce se pot lua pentru magistratură, contra novicilor și mai ales contra celor incapabili și chiar contra favorilor sau alte abuzuri.

Fie-care din noi, onorabili domni, 'și aduce aminte dificultățile începutului acestei carieri pe care le am simțit din lipsa experienței. Numai precauțiunile ce ar trebui să se ia pentru îmbunătățirea justiției, numai ele, pot forma pe adevăratul magistrat, numai ele, pot asigura justiției prestigiul și autoritatea, magistraturii demnitatea și considerațiunea și

justifiabililor încrederea în justiție și în legile țerii.

În Italia, onorabili domni, în Italia pe ală carei pământ sacru s'a vădută născându-se jurisprudența: *divinarum atque humanarum rerum notitia, justī atque injustī scientia*¹⁾ și dezvoltându-se știința dreptului, până la atingerea ultimului grad de perfecțiune, peste care nu se mai pôte trece, și care a servit și va servi de normă imutabilă și eternă legislațiunilor tuturilor popórelor culte ale universului; în Italia, ténérul, care doresce a intra în magistratură, trebuie se studieze mult și într'un mod fôrte serios, și după ce va proba că și a trecut studiile și cō a obținut diploma de doctor în jurisprudență, pentru cō acolo titlul de licențiat nu este cunoscut, va trebui se fie supus la un nou examen, la un examen de admitere în magistratură; unde mulți pot fi chemați, dără puțin aleși, după cum dice scriptura. Acest examen consiste în câteva probe scrise și orale asupra diferitelor materii de drept și pe care candidatul, doctor în drept, trebuie să luă tréca înaintea unei comisiuni compusă de magistrați, profesori și advocați; deprinși a face dreptate și a nu nă-

¹⁾ Ulpian așa definesce jurisprudența. V. inst. Lib. 1, tit. 1, § 1; Pand. Lib. 1, tit. 1, fr. 10. § 2.

păstui său favorisa pe niminî. Reuşind la acest esamen, tinerul, se primesce în magistratură cu titlu de auditor. În timpul de trei ani număraţi de la primirea sa ca auditor, el va trebui a frecuenta şedinţele curţii sale ale tribunalului pe lîngă care este numit, ori parchetul şi a asculta povăţea superiorilor îndeplinindu, sub conducerea lor, ordinele şi lucrările cu care este însărcinat. El însă, după un stagiu de şase luni şi dacă trebuinţa cere poate fi numit vice pretor, şi numai după îndeplinirea stagiului de un an, are dreptul a depune esamenul de practică, pe care trecîndu-l, cu succes, poate obţine funcţiunea de pretor¹⁾. La finele celor trei ani de stagiu şi după ce va fi trecut cu succes esamenul de practică, asupra dreptului civil, comercial şi penal cu procedurile lor, dînduise totu de uă dată a judeca, cu ocasiunea acestui esamen, său mai bine a rezolva singur, cestiunile conţinoase, ce i se pun, atunci se numesce, cumă dică Italiani, *aggiunto giudiziario*, pe lîngă parchet său pe lîngă un tribunal, unde îndeplineşte cu vot deliberativ funcţiunile de supleant, cumă se dică la noi. Cu modul acesta

¹⁾ Pretorul este cumă ară la noi judecătorul de Ocol.

portile magistraturii, sînt deschise în Italia, numai meritului şi capacităţii.

În Prusia însă stagiul este şi mai lung şi dificultăţile potă şi mai mari.

Tînerul, care s'a destinat pentru magistratură, după ce mai întăiu 'şi a terminat studiile clasice şi 'şi a trecut bacalaureatul, intră în universitate şi studiază, în timpul de trei ani, cursurile facultăţii de drept, după programă, fără însă se fie supus la veri un esamen. Cu toate acestea este dator a frecuenta scola şi a urma cu asiduitate şi stricteţă toate cursurile cîte se predau în facultatea de drept. La expirarea acestor trei ani obţine de la rectorul universităţii certificatul constatator despre urmarea cursurilor şi terminarea facultăţii. După acesta, voind a intra în magistratură, va trebui se se adreseze, cu cerere în scris, la primul preşedinte al curţii de apel, prin care se arete că doresce se 'şi facă stagiul. Pe lîngă acea cerere este dator a alătura, toate certificatele constatătoare că a trecut studiile necesare şi cursurile ce se predau la facultate, precum şi uă dovadă, demnă de credinţă, prin care se probeze că posedă mijloce suficiente, pentru întreţinerea sa, pe timpul cîtu va fi necesar se aştepte pînă cîndu va putea obţine, în magistratură, uă func-

țiune salariată; și numai după ce va justifica toate acestea, numai atunci este admis la examen și trimis înaintea unei comisii alese și compusă din profesori, magistrați și avocați. Examenul se face înscris și oral asupra materiilor predate la facultate. Candidatul admis, este numit referendar, depune jurământ, intră în serviciu, și de aci înainte este considerat ca funcționar al statului și își alege singur tribunalul pe lângă care voese să își facă stagiul. Aci începe a se iniția în practica judiciară, sub privigherea directorului tribunalului și sub direcțiunea judecătorilor, pe care îi asistă la toate actele și lucrările ce se fac în tribunal. După ce a căpătat orice practică și s'a familiarizat cu toate lucrările tribunalului, în timpul de un an și jumătate, poate de aci înainte și în anume cazuri, se îndeplinescă și lucrări judecătorești, se prepare, de exemplu, uă instrucțiune criminală, pe care însă totu judecătorul trebuie se uă privegheze și se uă subsemneze, se reguleze uă tutelă, uă curatelă, un faliment, uă vândare publică, ect. spre a învăța, în fine, se cunoscă cum trebuie să lucreze în toate afacerile ce se petrec în sfera judiciară, până cându implinesce două ani și nouă luni de stagiul de la intrarea sa în magistratură. După acest timp,

în urma unei practici de un an și nouă luni, referendarul trece la parchetul tribunalului, unde este dator să sta trei luni de zile, spre a se exercita la îndeplinirea funcțiilor ministerului public. El poate lua concluziuni, însă numai în prezența procurorului, fără care concluziunile sale nu au valoarea legală. Cu această însă, practica judiciară nu este terminată. Referendarul va trebui să treacă, de la parchet, în cancelaria unui avocat, unde în timpul de șase luni, sub direcțiunea acestuia, se inițiază în practica procedurii, în conducerea proceselor, în apărarea cauzelor etc. El nu poate însă semna, nici chiar actele făcute de sine însuși, și nu poate pleda de câtu numai în prezența avocatului. În urma acestora, referendarul trece la un tribunal de apel, unde după alte șase luni de practică, își termină în fine stagiul judiciar.

Patru ani de stagiul, cel puțin sunt indispensabili în Prusia, pentru cel ce voese se devină magistrat; dicu cel puțin, pentru că se poate întâmpla ca directorul tribunalului sau autoritățile pe lângă care a practicat să nu-l găsească destul de forte și se refuze, pentru această, certificatele de stagiul, prelungindu-l până se va prepara mai bine, până va deveni apt pentru funcțiunea de judecător.

După ce însă și a făcut stagiul pentru care

trebuie să obțină certificatele justificative, va trebui să treacă unu alu doilea și celu din urmă examenu. Acestu ultimū examenu se ține la Berlinu, înaintea unei comisii compusă de șese membri, din corpulū judiciarū și unū președinte.

Esamenulū se face înscrisū și oralū. Celū înscrisū consiste în două probe: prima în resolvarea unei afaceri litigiose, pentru care i se comunică toate actele procesului, acordânduise unū termenū de șese săptămâni spre a uă studia, după care apoi ascultându în urmă și pledoariile la ședința instanței, unde se află acea cauză, pōte se 'și modifice opiniunea; însă atunci trebuie se uă redigeze imediatū alipind'nă pe lōngă raportulū seū, relativū la resolvarea acestui procesū; a doua probă scrisă, consiste într'ua lucrare științifică, pentru care i se acordă unū termenū pe patru săptămâni. Elū va trebui se arete sub prestare de jurământū operele pe care le a consultatū.

La examenulū oralū, candidatulū va trebui să răspundă la cestiunile ce i se facū asupra tuturor materiilor de dreptū, și i se dă a desvolta, oralū, unū subiectū, spre a i se putea cunoșce și apreția calitățile oratorice, pentru care i se acordă unū termenū de trei zile. Dacă candidatulū cade la examenū, elū se mai pōte presenta încă uă dată, însă pentru ultima oră și

dupō unū termenū celū puținū de nouē luni și celū multū de unū anū și jumătate, și nereușindū nici atunci, se primesce fōră altū examenū numai în serviciulū de cancelarie.

Referendarulū, care a susținutū, cu succesū, acestū din urmă examenū, è numitū asesoru, și așteptă penō se i se facă unū locū de procurorū, de judecatorū sau de avocatū, după dorința sa; penō atunci însă rămâne pe lōngō tribunalū cu votū consultativū și pōte se suplinescă pe procurori, pe advocați și pe judecatori.

Pentru a se înțelege, onorabili domni, cumă acești asesori potū se suplinescă pe advocați sau se 'și alégă în magistratură funcțiunea de avocatū, è necesarū a vē arēta, că corpulū advocaților în Prusia are uă organizațiune cu totulū particulară și diferită de a altorū state.

Advocatulū în Prusia è supusū la aceleași condițiuni de capacitate și de stagiū ca și magistratulū și la aceleași esamene. Advocatulū în Prusia face parte din corpulū judiciarū și è consideratū și numitū, prin decretū regalū, funcționarū alū statului; elū depune jurământū ca fie-care judecatorū. Numērulū advocaților este detemirnatū pentru fie-care localitate și limitatū în proporțiune cu populațiunea locală și cu numērulū afacerilorū. Advocatii nu suntū

retribuiți de stat, însă onorariul lor vine, din taxele ce primesc după tarifă, de la actele pe care le fac.¹⁾

Baroul, în Prusia, este un colegiu de erudiți, care aparține numai justiției și în care ca și în magistratură, nu pot intra decât numai erudiți. Avocatul prusian nu se amestecă în politică; el nu și poate face dintr'ênsă uă meserie lucrativă și de speculă, precum vedem că fac unii dintre avocații celorlalte țări. Avocații prusieni, asimilați întru toate și în totul cu judecătorii, concură împreună cu aceștia a servi numai cauza justiției pentru care și consacră talentele și totă activitatea lor.²⁾

Iată, onorabili domni, ce învățături solide și serioase ne prezintă aceste țări; învățături de care este bine a profita, pentru-că a venit deja timpul maturității, când nu mai sunt permise ușurințele și neseriositatea. Iată, mijlocele prin care se poate obține magistrați instruiți și experimentați, fără care instituțiunea judiciară și însăși justiția sunt nisece vorbe seci. Garanții contra incapacității, așa în cât se nu între în templul justiției, pentru a judeca

¹⁾. Camă cumă ar fi portăreii la noi.

²⁾. Pentru deslușiri mai pe larg se consulte: *De l'organisation judiciaire en Prusse* par Léon Durable avocat à la cour d'appel de Paris. Editeur Ernest Thorin 1872. Paris.

pe ômenî, faptele și raporturile omenesci, de cât numai cel instruit îndestul și experimentat. Garanții, contra favorei, abuzurilor și arbitrarului. Garanții pentru asigurarea independenței și pozițiunii magistratului, ca nu vântul politicei de mâine și furtuna pasiunilor de partid se clintescă și se demoralizeze corpul și instituțiunea judiciară.

Bărbații noștri de stat, serioși și sinceri în iubirea patrii și întărirea instituțiilor statului, vor cugeta neapărat la aceste adevăruri și vor căuta se facă a descinde, pentru siguranța generală, pe pământul României, aceea mângâietore și adorată divinitate, pe care cei vechi uă numeau Temis, precum descinse Marte, pe câmpul de resbel, insuflându armelor române, curagiul și tăria spre a copleși de glorie Patria și pe suveranul ei constituțional, fala și orgoliul Regatului Român.

S'a vorbit, onorabili domni, despre introducerea sistemului electivității în organizațiunea noastră judiciară. Promotorii unor asemenea idei, pare că, nu sunt pe deplin convinși de importanța acestei instituții, că nu cunosc îndestul natura și însușirile ei și că exemplele statelor culte, care au adus lumina lumii și care fac mărirea și puterea lor, nu sunt destul de convingătoare pentru dênșii.

Ceia ce în Elveția și mai ales în republicile Americane nu produce efecte câtuși de puțin laudabile, ceia ce statele culte ale Europei au găsit inoportun și funest pentru magistratură, ceia ce Franța a lepădat, după o tristă experiență și încercări fatale, trebui-va oare să adoptăm noi? Magistratura noastră este destul de jos, pentru a o coborî și mai jos prin electivitate.

Cei ce cred că prin sistemul electivității se va libera magistratura de tirania și arbitrarul guvernului, care la noi în țară este mai puțin periculos de cât influența și intrigile omilor politici, care ațită guvernele contra magistraților, spre a face loc amicilor pentru a își patrona interesele, uită, neapărat, preocupă numai de trista situație a prezentului, că riscă să prevaleze instituția subită unui jug mai teribil și mai apăsător.

Dacă vom ține seamă, că nimica nu este perfect și că orice instituție prezintă inconveniente sale, apoi electivitatea magistraturii prezintă pe cele mai mari și mai multe, în raport cu orice altă sistemă.

Acste inconveniente sunt de diferite naturi. Unele aduc decadența morală și intelectuală a magistraturii, altele provoacă desordinea și nesiguranța în justiție; pentru că, prin e-

lectivitate politica și spiritul de partid și vor deschide, cu siguranță o cale și mai largă, în magistratură și administrația justiției se va corupe și se va compromite. Politica, acest flagel teribil al justiției, care ar trebui să fie cu totul depărtată din prezența ei, se va instala cu mai multă forță și cu mai multă vigoare în frăgetul ei și când oare ei, va fi, totu-d'una, maculată și adeseori înegrită de cangrena veninoasă a intrigilor, a interesului și a pasiunilor.

Prin electivitatea magistraturii se va paraliza cu desăvârșire controlul și acțiunea guvernului asupra judecătorilor; disciplina nu va mai exista și condițiile de capacitate și celelalte calități, vor deveni iluzorii; pentru că alegătorii nu sunt în stare să aprecieze știința și capacitatea; ei nu vor putea nici o dată să cunoască și să facă distincție între un judecător capabil și între o mediocritate, precum, poate, nici noi nu o putem face între doi astronomi sau doi matematici.

Luptele și intrigile electorale vor face ca condițiile de admisibilitate în magistratură, să fie amiciția sau favoarea, pasiunea și interesul. Ele vor degrada pe magistrat pândindu-l în trista poziție de a alerga, din alegător în alegător spre a solicita voturi, avilinduse și

lingușindă slăbiciunile alegătorilor, și totu d'a una persoanele cu demnitate și capabile, care sunt și cele mai modeste, căutându a evita uă injosire atât de rușinosă, locurile în magistratură voru fi negreșitū rezervate celor mai puțin demni și mai puțin capabili, faptu cu totu contrariu intereselor și scopului justiții; și cine aru putea garanta că celu mai bun magistratū se va alege saū va fi realesū, cându caprițiulū alegătorilor și întemplantarea conduce în generalū rezultatulū alegerilor? Și atunci ce se face cu trecutulū magistratului probū și capabilū, ce se face cu experiența sa atât de necesară justiții? cu pozițiunea sa, ce se face, când hasardulū saū nesocotința alegătorilor lū va disgrăția? Aristide, celu dreptū, a suferitū ostracismulū, pentru că adevărulū și dreptatea nu suntū totu d'a una plăcute omenilor; și tôte precauțiunile câte s'arū lua pentru a evita asemenea inconveniente aru fi infructuōse și fōrte imposibile. Alegătorulū va ține totu d'a una sēmă, mai multū de simpatie saū amicitie și se va lăsa a fi sedusū și adeseori predominatū de cei mai avuți și de cei legați cu dēnsulū în interese saū alte asemenea relațiuni. Elū va înclina totu d'a una la promisiuni și la rugăciunile acelorū candidați, care ne-simțindū că se degradēză, speră și încercă a găsi

unū refugiū, nu în meritile și capacitatea lorū, ci în misericordia pe care nu se rușinēdă a uă implora de la alegători; pentru că caprițiulū acestora, incapacitatea și neprevederile lorū, inerente pozițiunii și caracterului prea puțin independentū, lū voru înpiedeca, se vadă și se simptă mai departe de câtū înaintea ochilorū seī; și preocupatū numai de interesele sale imediate, nu va putea se prevadă și se aprețiede fatalele consecințe ale unui votū nesocotitū. Adese ori intrigile și manoperile, înșelătoria și exploatarea slăbiciunilorū omenesci, voru decide sōrta candidatului și prin urmare a magistraturii și a justiții; cei puternici și influenți voru fi totu d'a una la adăpostulū favorilorū judecătorului alesū prin concursulū și influența lorū, pentru că la ei stă puterea de a lū realege, și elū va căuta se le fie totu d'a una plăcutū; iar cei fōră putere și fōră ajutorū, lipsiți de dreptate, voru fi neîncetatū victima apăsării și a nedreptății; și nu mai remâne nici uă îndoială că atunci se voru vedea hotărârile judecătoreșci pronunțându se după legi, nici după dreptate, ci după recomandațiunii saū după comande.

Pe lōngă acestea, deseale alegeri ocașionate prin multele vacanțe, care neapăratū se ivescū în magistratură, dacă nu pe fie care lună,

dérö celü puținü la intervale förte scurte, vorü da locü la noui lupte, la noui agitațiuni, care sustrăgëndü pe alegători dela alte interese, mai imediate, mai directe și prin urmare mai mari și mai vitale pentru dênși, după strâmta lorü apretiere, vorü aduce desgustulü și indiferentismulü și vorü crea uä situațiune dificilă și förte neplăcută.¹⁾

Electivitatea magistraturii, implicändü în sine schimbarea periodică a judecătorilorü, proserie jurisprudența care se forméză numai prin practica continuă a aplicațiunii legilorü de către același magistratü, pentru că schimbändu'lü continuu nu are timpulü necesarü a îmbrățișa cu spiritulü seü tötă mulțimea legilorü și diferitele ei aplicațiuni; și a'lü schimba cândü a ajunsü aci, pentru a'lü înlocui cu altulü förä destulă experiență, este a tăia și a desrădăcina instituțiunea și perfecțiunea sciinții și aplicațiunii dreptulü și a justiții. Spiritulü judițiarü atâtü de necesarü pentru înțelepta aplicațiune

¹⁾ In anulü alü IV, puterea legislativă a Franții se vedü constrânsă a face uä lege, prin care însărcina Directoratulü, a numi pe magistrați în mai multe departamente, unde se închiseseră tribunalele, din causă cö alegătorii nu veneau se 'și îndeplinescă datoria de a vota și de a'și alege judecători.

V. Études sur l'immovibilité de la magistrature par Albert Desjardins, ancien député, ancien sous-secrétaire d'état, pag. 15 Paris 1880, și : La réforme judiciaire en France, pag. 30 și 31 par. Georges Picot membre de l'institut Paris. 1881, unde se arată cö pe timpulü electivității magistrațilorü se alegeau judecători, grădinari și meseriași.

a legilorü descresce, pentru că continuitatea lui va fi neîncetată întreruptă prin înlocuirea judecătorilorü cu alte persóne, cu alte vederi, cu alte idei, cu mai puțină saü förä nici uä experiență. Progresulü și perfecțiunea justiții vorü fi interdise, pentru că amorulü de sciință va fi expulsatü din inima ori-cărui judecătorü, de incertitudinea pozițiunii sale și de preocupățiunile viitorului seü. Elü va sciï, că pentru alegători, judecătorulü, celü mai bunü, nu va fi celü mai integru, mai dreptü și mai învățatü, ci acela care acordă mai multe favorü și mai multă indulgență.

Dacö însă se pretinde cö, principiulü constituționalü, care dice, cö puterea judițiară trebuie se emane dela națiune, nu 'și póte avea aplicațiunea sa, de câtü numai prin alegerea judecătorilorü de către poporulü suveranü dela care emană tóte puterile statulü, atunci ne vomü întreba: óre consecințele fatale și funeste ale aplicațiunii acestui principii, putea-vorü ele justifica desordinea și anomalia pe care le vorü produce în societate? și interesele cele mai vitale ale justiții și ale națiunii, putea se vorü ele sacrifica pentru pretinsa aplicațiune a principiuluiü în sensulü acesta? Negreșitü că nu. A se susține acésta arü fi unü non sens, arü fi a se dice cö unü principii va trebui

se fie consacrată și aplicată, chiară cu risiculă de a distruge obiectulă pentru care elă se consacră. Ună atare principiu, nu pôte fi principiu și dacă è principiu, elă trebuie se aibă ună altă înțelesă și cu totulă uă altă aplicațiune, uă aplicațiune care se împace, se ocrotéscă și se protege ordinea și interesele societății.

Principiulă electivității magistraturii este incompatibilă cu principiulă inamovibilității; celă din tâiă implică ideia de termenă și de schimbare, faptă care sacrifică independența magistraturii și interesele justiției, celă d'ală doilea implică ideia de ordine și de stabilitate, faptă, care le asigură și le întăresce. Aceste două principii nu aă scăpată din vederea legiuitoriloră Franției și ai Europii întregi, care examinândule cu cea mai adâncă luare aminte nu le aă putută concilia, în sensulă ordinii sociale și ală intereseloră justiției, de câtă numai respingëndă sistemulă electivității magistraturii și consacrandă inamovibilitatea, delegânduse, puterii esecutive, dreptulă de a numi pe judecătôră; pentru că, pe lîngă cō, puterea esecutivă è presupusă cō se exercită de bărbații cei mai eminenți și consciințioși delegați ai națiunii, apoi ea este totă de uă dată, și pusă în cea mai bună pozițiune de a esecuta uă severitate indestulătore în privința condițiuniloră de ad-

misibilitate în funcțiuni judecătorești, garantândă cu modulă acesta instituțiunea și tôte interesele justiției și ale societății; și mai è încă de notată, că nu aă lipsită bărbați erudiți care cu autoritatea scinții și a talentuluiă loră se susțină cō justiția este uă atribuțiune, uă datorie a puterii esecutive.¹⁾

Electivitatea magistraturii, puinduse ca principiu constituțională, nu se pôte practica de câtă numai recanoscënduse, tutuloră colegieloră esistente astăzi și fie cărui alegătôră din fie care colegiă, dreptulă de a lua parte la alegerea judecătôriloră. Aplicațiunea principiuluiă în sensulă acesta ară fi într'adeveră uă calamitate și nimină, nu credă cō, va fi de altă părere. Prin urmare aplicațiunea principiuluiă, în sensulă acesta, fiindă contrarie ordinii sociale și intereseloră justiției, este imposibilă; pentru cō alegătôră nu voră fi în stare a da justiției magistrăți. A se reduce însă colegiurile, saă a se restrânge numêrulă votanțiloră, la ună numêrulă limitată de alegătôră, presupusă mai capabili, este neapărată a evita nisce inconveniente fôrte

¹⁾ În ședința din 20 și 22 Februarie 1872, D. Arago și Goblet prezentândă cele trei puteri ca uă manifestățiune a unei singure puteri suverane, care reșade numai în suveranitatea poporului, fură combătuți de D. Bidard, raportoră și de D. Bertauld, în ședința din 8 și 21 Februarie, pentru care justiția è uă atribuțiune, uă datorie a puterii esecutive.

V. Albert Desjardins. *Études sur l'inamovibilité de la magistrature*, ancien député, ancien sous-secrétaire d'état pag. 51. Paris. 1880.

grave și foarte periculoase. Dérö atunci, nu se derógă öre și nu se violédă într'unü modü flagrantü principiulü, că puterea judițiară trebuie se emane de la națiune? și atunci unde mai este națiunea? și dacă derogățiunea în sensulü acesta, este admisibilă, pentru care cuvêntü nu s'arü admite derogățiunea de la acestü principiu și într'unü altü sensü? Intr'unü sensü mai practicü și mai raționalü, de a emana, adică, puterea judiciară, dela națiune, prin delegățiunea guvernulü, care este espresiunea cea mai viuë și mai fidelă a voinții naționale. Numai așa se pöte interpreta și aplica acestü principiu. Numai așa s'a interpretatü și s'a aplicatü de statele constituționale ale Europii.

Se nu se dică, că justițiabilulü trebuie se 'și alégă singurü pe judecătörii sei. Nu, pentru că, atâtü în casulü dintâü, cândü adică toți alegătorii tutulorü colegielorü, astădi esistente, arü lua parte la votü, câtü și în casulü alü doilea, cândü adică colegiurile saü numêrulü alegătorilorü arü fi restrânse saü limitatü, justițiabiliü nu vorü avea fericirea să fie judecați de cei aleși de dênși; pentru că de multe öri procesele se trămitü de la nă judecătörie la alta, prin casare de exemplu, saü prin strămutare, saü alte asemenea împrejurări și se vorü judeca de judecătöri cu totulü streinü și

pe care nu și 'i aü alesü litiganții; ba încă în casulü alü doilea, cândü s'arü restrânge, adică, colegiurile saü numêrulü alegătorilorü, nici nu mai pöte fi vorba că justițiabilulü 'și a alesü pe judecătörii sei, cöci elü nu va face parte din numêrulü restrânsü de alegători și pe lönghä töte acestea, alegătorii neputêndü cunösce pe toți candidații din tötä țera, alegerile lorü se vorü mărgini, la unü numêrü förte restrânsü de aspiranți numai din localitate și magistratura va primi atunci în sênulü seü, mai adese öri, numai nisce mediocrități, dacă nu și mai puținü de câtü atâtü; și chiarü dacă s'arü întêmpla se alégă și din alte localități, care suntü siguranțele că celü alesü 'și va părăsi familia, interesele, centrulü relațiunilorü sale, pentru uă funcțiune timporală, cândü acestü timpü și'lü pöte consuma în alte întreprinderi, mai sigure și mai avantagiöse, afară numai dacă nu va fi dintre cei care cu anevoință 'și găsescü ocupațiuni.

Legislațiunea Belgiană, voindü a evita desastrele electivității magistraturii de cötre poporulü suveranü, și a pune margini puterii executive în numirea funcționarilorü judecătöresci, prin art. 99 din constituțiunea sa dicë: „judecătörii de pace și judecătörii de tribunale se numescü d'a dreptulü de cötre rege; consilierii

curților de apel, președinții și vice președinții tribunalelor de prima instanță din circumscripțiunea fiecărei curți se numesc de către rege de pe două liste duble prezentate, una de către senat și alta de către curtea de casație; în aceste două cazuri candidații de pe uă listă pot fi figura și pe cea-laltă; toate prezențațiunile sunt publicate cu cinci-spre-dece zile cel puțin, înainte de numire. Curțile 'și alegu din sînul lor pe președinți și vice președinți.

Acastă sistemă, nu consacra, nici principiul electivității magistraturii de către popor, nici principiul că justiția este uă atribuțiune a puterii esecutive prin delegațiune, și neapărat uă asemenea confusiune nu pôte fi capabilă de a produce de cât rezultate nefavorabile, care dau loc la cele mai mari nemulțumiri generale; pentru că favoarea și interesul nu lipsesc nici uă dată de a povățui, pe confecționatorii listelor de prezentare, a protege pe cel care, sau pentru recunoștință, sau pentru a 'și pregăti terenul de a fi trecut pe listă, nu uită a favorisa prin sentințele sale judecătorești, pe cei ce țin în mână lista sau pe amicii influenți ai acestora; și pe lîngă această nu e nici uă garanție serioasă care se asigure pe cel ce se distinge prin merit și

capacitate; pentru că cei ce formează listele nu pot și nu au ocasiunea a examina și a cunoște pe toți aspiranții din totă țera, de ore ce din sentințele pronunțate și semnate de mai mulți judecători, care completează instanța, nu se pôte cunoște care din acestia è mai capabil, când și cel mai slab a semnat aceeași sentință, luându-se după cel mai forte; ei se conduc în general de numele candidatului, de recomandațiuni, de relațiuni și de alte asemenea condițiuni externe capacității, uitându sau lăsându la uă parte pe cel mai capabil și mai modest. Și alegerea președinților curților apelative de către consilierii curții, iarăși presintă inconveniente, pentru că fiecare consilier este aspirant și i è foarte anevoe a vedea, chiar pe un coleg al său, mai capabil de cât sine spre a i da votul lăsându-se pre sine la uă parte.

Din cele ce avusei onoare a vă espune rezultă, onorabili domni, că cea mai bună garanție pentru asigurarea justiției, este ca magistratura se se numască de către puterea esecutivă, care pe de uă parte va căuta, se constată într'un mod imparțial și sever prin esamene și probe, capacitatea și meritele aceluia cărui voiesce a i încredința sôrtea și drepturile cetățenilor, iar pe de alta, se asigure poziții-

nea magistratului capabilă, făcându'ă independen-
dinte; pentru că după cumă dice eruditul pu-
blicistă Benjamin Constant, în cursulă seă de
politică constituțională: „Oră-ce numire timpo-
rală, fie de către guvernă, fie de către poporă,
oră-ce posibilitate de revocațiune fără uă sen-
tință judecătorească definitivă, atinge într'ună
modă egală independența puterii judecătorești.“

Termină, onorabili domni, rugându Cerulă
se inspire și se întărescă în noi sentimentele
dreptății și se bine-cuvinteze lucrările năstre.

Trăiască Romania și gloriosulă ei Rege Ca-
rol I, împreună cu majestatea sa Regina Eli-
sabeta.

22